

jako by ležela na jeho životě. Takovým dojmem působila na mne skoro vždycky jeho tvorba, která jest plna mocných a někdy úchvatných rozběhů, ale málokdy dostupuje uzavřeného, cele harmonického a vykroupeného útvaru uměleckého a básnického. Skoro vždy lpí na ní cosi temně zemitého; jakási apriorní dogmaticčnost, theoretická jednostrannost a dialektická úmyslnost jako by mu bránily, aby se nedal nikdy zcela unést čistým názorem a ryzí intuicí básnickou. Často byl příliš visionářem, aby mohl být plně básníkem; častěji ještě nenávidným rétořem, mstivým prorokem, jízlivým propagátorem, aby mohl být celým a dokonalým umělcem.

Rabelais: Hrůzyplný život velikého Gargantuy, otce Pantagruelova, slože vř kdysi panem Alkofribasem, filosofem quintessence

Nákladem Ant. Reisovým, výpravou Brunnerovou a společnou prací pěti českých romanistů, české Thelémy, pp. Jana Čárta, dra Fr. Kamaryta, Stan. Malce, Jos. Rejka, Karla Šafáře, přispěním veršovníckého umění páně J. Munkova a filologické vědy p. Haškovcovy dostává se na veřejnost dokonale a pěkně vydaný překlad renesančního veledíla Rabelaisova, překlad, který slouží ke cti všem zúčastněným umělcům i učencům. Methoda široké a radostné spolupráce a spolutorby, kterou zde nastoupil po prvé hlouček českých moderních filologů, zdá se mně být opravdu způsobila, aby byly zdárně rozřešeny úlohy tak obtížné a nesnadné, jako jest překlad díla Rabelaisova, plného výšin i nížin, moudrosti i pošetilosti, věčné poesie i jalových časových narážek a her slovných, ducha, vtipu, rozmaru, síly i oplzlosti, širého jako vzkypělá jarní řeka, která vystupuje často z břehů a unáší s sebou vedle nejlepší a nejurodnější prstí i písek a štěrky. Co zvláště cením na díle pp. překladatelů, jest, že při vši věrnosti a při vši filologické erudici vedli si v pravý čas i tvořivě a dovedli spojit velmi dobře vědeckou věrnost s uměleckou volností; tak dostává se nám překladu, jenž působí ne jako těžká práce hmotné spoutanosti, nýbrž jako tvůrčí dílo volného uměleckého vzletu. Jest si přáti, aby jmenovaná družina nestanula v půli cesty, nýbrž dala nám co nejdříve Rabelaise celého. — Komu jest třeba k Rabelaisovi a právě k posledním kapitolám této první knihy jeho románu o Gargantuovi a Pantagruelovi úvodu literárně historického a filosofického, tomu buď z české literatury doporučena pěkná studie Prokopa M. Haškovce „Rabelaisova pohádka renesance“ v České mysli (ročník IX., sešit 2. a 3.).

Případ Siebenscheinův

byl v některých listech, jak jsem se dílem doslechl, dílem sám dočetl, předmětem rozčepýřených poznámek, gloss a někde i úšklebků a útoků na Novinu: vyrovnávám se s ním tedy dnes otevřeně a jasně, poněvadž nenávidím všeho tušování a křídování a neměl jsem k němu nikdy příčiny. Čtenáři vědí, o čem jde: p. Siebenschein přiznal již, že několik vět z úvodu k jeho referátu o „Staviteli Solnessovi“ jest volný překlad nebo parafráze z Babovy studie „Cesty k dramatu“, a vyložil tento nemilý případ omylem, jehož se prý stal obětí. Výklad tento pokládám za pravdě-

podobný a mám k tomu tím větší mravní právo, čím méně proto p. Siebenscheina omlouvám: p. Siebenschein jest vinen po mém soudu lehkomyšlností nebo nedbalostí a jeho omluva spěchem je nepřipustná a nedostatečná. Ale přesto, soudím, nejde v tomto případě o nic většího než právě o omyl z lehkomyšlnosti nebo povrečnosti: opisovati slovo za slovem nebo větu za větou, této dětinské prostoduchosti může se dopustiti jen člověk na hlavu padlý — a tím nepokládají p. Siebenscheina ani jeho nepřátelé. Kdo chce opravdu literárně loupiti nebo krásti, nepovede si tímto naivně dětinským způsobem, povede si rafinovaněji a zamete po sobě stopu tím způsobem, že vezme věc, ale změní slovo. Praví literární lupičové, a lupičové v literatuře a v umění *jině* nebezpeční, jsou ne ti, kdož berou slova, řádky, fráze a věty, slovem literární *hmotu*, nýbrž ti, kdož odkoukávají *ducha*, smysl, rytmus, intonaci, vnitřní ráz, vůni a výraz a padělají je v jiné látce. Takovému lupiči nedokážeš juxtaposicí před soudním tribunálem, že něco uzmul, poněvadž nic neopsal slovně, a přece oloupil víc svou obět, než kdyby z ní opsal celé stránky. V tomto smyslu jsou neoriginální na př. některé stránky p. Karáskovy, Martenovy nebo Procházkovy, poněvadž padělají paradoxní gracie a ironii Wildovu nebo smyslnou melancholii Péladanovu nebo názorně naléhavou obrazovou metodu Barbeye d'Aurevilly. Ale ovšem to přesahuje obzor, rozum, znalost a soudnost naší literární policie, a proto ticho po vlastech. Jako každá špatná a zbabělá policie chytá i naše literární policie občas s bramarbášskou pózou a s rámusivým halasem přestupníky nejmenší: jest to velmi pohodlné a získává si tak lacino pozlátkovou svatozář na svou krátkozrakou tupou leb; opravdovým škůdcům dovede se zato velmi uctivě vyhnout a žít s nimi po případě i v tiché přátelské shodě, neboť soudit je a trestat je, k tomu schází jí i síla i odvaha. Opakuji znova s klidem: svou lehkomyšlností nepoškodil p. Siebenschein ani české literatury ani některého určitého literáta, nýbrž jen a jen — sebe. A odpykal si a odpyká si ještě svou nedbalost nad všecku slušnou a spravedlivou míru.

Naproti tomu jsou v nejbližší minulosti případy literárních přečinů mnohem závažnějších, které opravdu poškodily literaturu i obecnost, pro něž nenašla ani rozhorlení, ani odsudku, ani sarkasmu naše t. zv. literární veřejnost, ačkoli po nich přímo volaly. Aby bylo jasno, o čem mluvím: Arnošt Procházka přeložil Browningovu báseň „Na balkoně“ tak ničemně, že by ji měli dávat číst trestancům, kteří si chtějí zkrátit žalář, a počítat jim každý den té čestby za dva dny samovazby. Byli lidé, kteří si koupili knížku p. Procházkovu, snažili se číst ji, ale odhodili ji zoufalí a přísahali, že nikdy nevezmou od Browninga do rukou ani řádky. Pan dr. Fr. Chudoba ukázal v III. čísle Noviny, že pan Procházka neporozuměl celé řadě míst ani jazykově a překládal nesmysly — ani nemluvil o básnických a uměleckých problémech překladatelských —, slovem, že jeho překlad z Browninga jest bezcenná literární trivialita hors concours. A česká literární veřejnost? Nic, ani slova, ani špitnutí; nic, jako by se nechumelilo. Chodila kolem škůdce tiše v bačkorách. A nalezl se dokonce člověk, který nedávno ve feuilletoně denního listu v jakémsi příležitostném článku k Browningovým stým narozeninám napsal s klidnou drzostí, že „Na balkoně“ přeložil krásně Arnošt Procházka...

Ovšem: p. Arnošt Procházka má ke svým službám revui, kde vychrlil na každého, kdo vzbudil jeho nelibost, proudy své nejkálnější a nejbližší výmluvnosti.

A přece jest jisto, že Procházka prohrál se svým překladem těžce na Browning-